

A versenyző
sorszáma:

Döntő, írásbeli forduló – ÁLTALÁNOS ISKOLA

1. Melyik fogalomra ismersz a leírásban?

5 pont

- a) Két kontinentális kőzetlemez egymáshoz közeledik, az óceán mélyén lévő vastag üledék a hatalmas nyomás hatására gyűrődik és évmilliók alatt kiemelkedik.

fogalom:

- b) Többféle (nagy kristályos és apró léces) ásványból álló kőzet, ami a magmából kristályosodik ki.

fogalom:

- c) Olyan a Föld körül lévő burok, amely főként metánt, nitrogént, vizet, szén-dioxidot, szén-monoxidot tartalmazott, és csak nagyon kevés oxigén volt benne.

fogalom:

- d) Az élőlények elhalt részeinek lebomlása, ami során a törmelék termőfölddé alakul.

fogalom:

- e) Ásványok vagy kőzetek, amelyekből az emberek fémeket tudnak előállítani.

fogalom:

2. Keresd a párját!

4 pont

Keresd meg a képek párját abból a szempontból, hogy a képződményeket ugyanaz az erő alakította ki! Írd a számok mellé a betűjeleket! Nincs mindennek párja.

1.

2.

3.

4.

A.

B.

C.

D.

E.

1. –

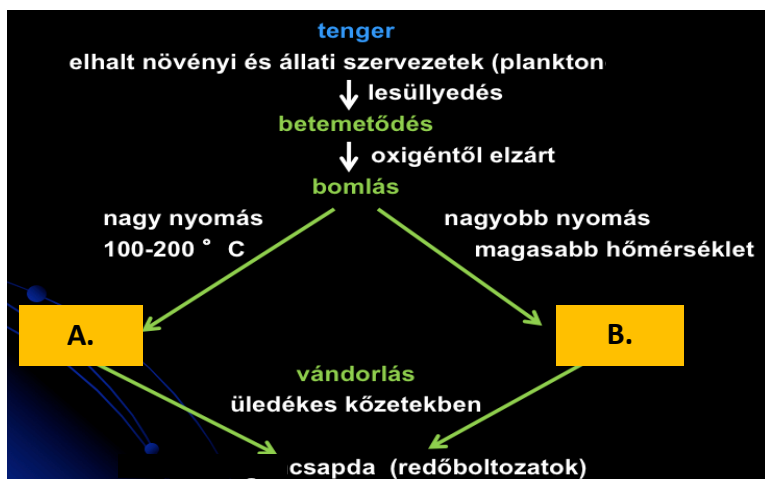
2. –

3. –

4. –

3. Melyik két ásványkincs keletkezésének folyamatát látod a vázlatban?

2 pont

A., B.

4. Igaz vagy hamis?

8 pont

- A növények aprózódást és mállást egyaránt okoznak a kőzetekben.
- A lazább szerkezetű talajok jobban megtartják a vizet, mint a tömöttebbek.
- A belső erők a kőzetburok anyagát hozzák létre és módosítják a szerkezetét.
- A középidő és az újidő határát a kutatók a dinoszauruszok tömeges kihalásánál húzták meg.
- Az ősföldek az ősi kéregdarabokból és a hozzájuk forrt ősz- és előidőben képződött hegységek maradványaiból állnak.
- Az ércek fémtartalmát mindig ki tudta nyerni az emberiség.
- Az élőlények előbb a szárazföldeket hódították meg, csak később a tengereket.
- A csendes-óceáni tűzgyűrű arról kapta a nevét, hogy ebben a zónában gyakran pusztít tűzvész.

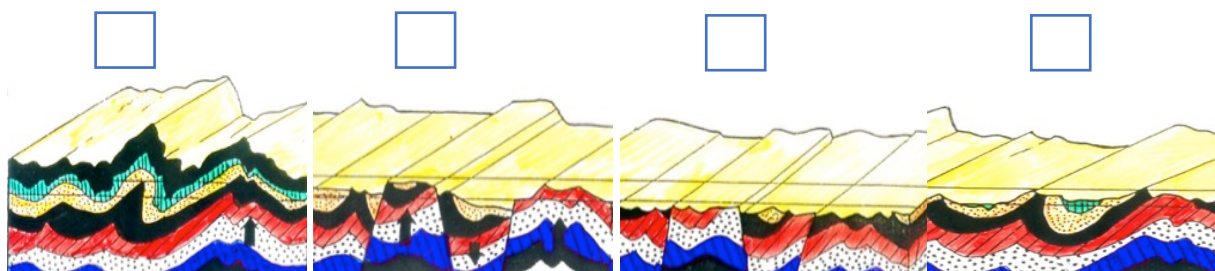
5. Rendezd sorba!

3 pont

- Rendezd sorba a kőzeteket aszerint, hogy jellemzően milyen mélységben keletkeznek! Kezdd a legmélyebbel!

☐ rézérc ☐ lösz ☐ gránit ☐ mészkő

- Hogyan alakul át a hegységek szerkezete? Számozd meg a rajzokat időrendjüknek megfelelően! (1-sel jelöld a legkorábbi állapotot!)

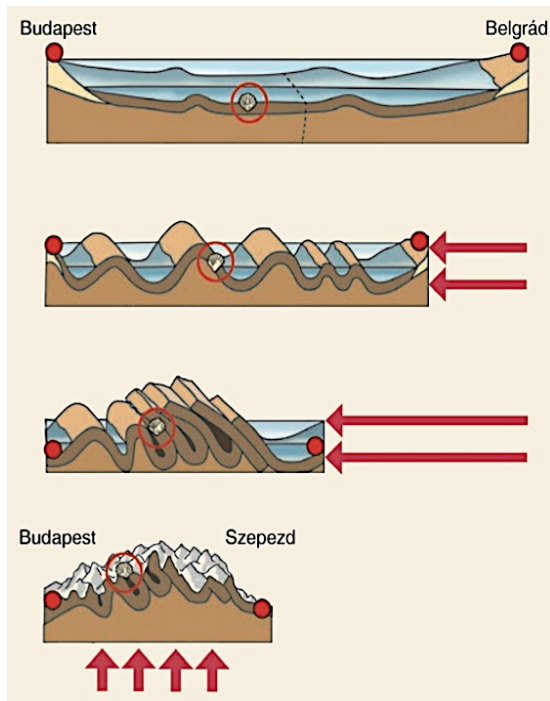
- c) Rendezd sorba a kőzeteket aszerint, hogy ma ismert fő készleteik milyen időrendben keletkeztek! Számold meg azokat keletkezésük sorrendjében! Kezdd a legkorábbival!

kőolaj feketekőszén lösz

6. Hogyan került a kagylóhéj a hegytetőre?

4 pont

Magyarázatodat írd az egyes rajzok mellé!

.....

.....

.....

.....

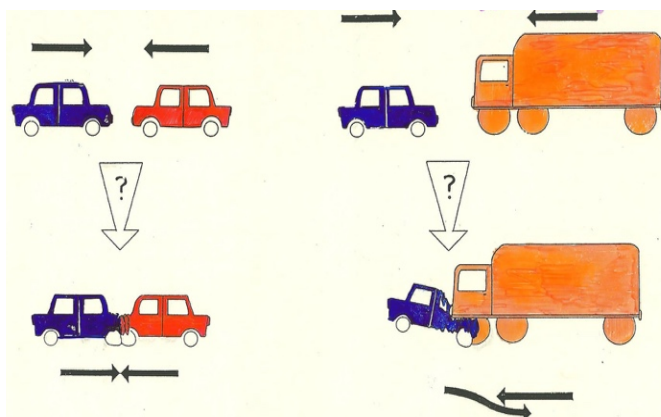
.....

.....

7. Mitől függ a kőzetlemezek találkozásának következménye?

4 pont

Nagyjából ugyanazoktól a tényezőktől, mint a járművek sérülése karambol esetén. Írj négy tényezőt!

—

—

—

—

8. Mi a helyes válasz a kérdésekre?

6 pont

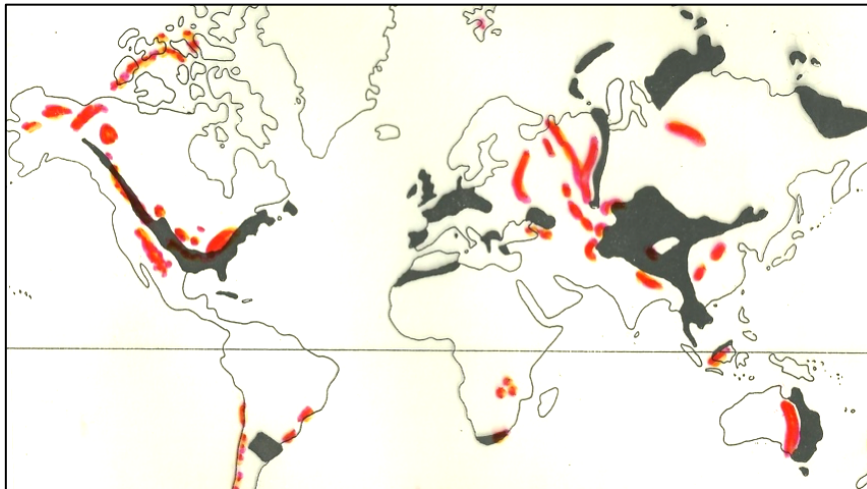
Karikázd be a helyes válasz betűjelét!

- a) Mi a grafit rokona?
- A. bauxit
 - B. barnakőszén
 - C. kvarc
 - D. mészkő
- b) Miért pezseg a mészkő, ha ecetet cseppentünk rá?
- A. mert az ecet reakcióba lép a mészkővel és kicsapja a benne lévő vizet
 - B. mert az ecet egy sav, ami oldja a mésztartalmú anyagokat
 - C. mert az ecet kivonja a mészkőből a levegőbuborékokat
 - D. mert az ecet egy lúg, ami oldja a meszet
- c) Miért nevezhetjük rokonoknak a gránitot és a bazaltot?
- A. mert mindkettő vulkáni működés során keletkezett
 - B. mert mindkettő nagy kristályokból felépülő kőzet
 - C. mert mindkettő a földköpeny anyagából keletkezett
 - D. mert mindkettő sötét színű kőzet
- d) Milyen körülmények között keletkezik a földgáz?
- A. dús tengerparti fás növényzet betemetődésével
 - B. tengeri planktonok betemetődésével
 - C. tengeri mérszázas élőlények tömegének betemetődésével
 - D. édesvízi mocsarak növényeinek rothadásával
- e) Miért pusztítja a felszínt a folyó a hegységekben?
- A. mert a hegységekben sok a hordaléka
 - B. mert a hegységekben nagy a nehézségi erő
 - C. mert a hegységekben nagy a víz sebessége, ezért nagy a munkavégző képessége
 - D. mert a hegységekben nem állja útját a víznek a sok málladék
- f) Miért gyorsítja a talajpusztulást az erdőirtás a hegyvidéken?
- A. mert a hiányzó lombkorona és fatörzsek nem tudják útját állni a szélnek
 - B. mert növényzet híján kevesebb humusz képződik
 - C. mert a növényzet nélkül maradt felszínt jobban károsítják a levegőben lévő szennyeződések
 - D. mert a fák gyökérzete nem tudja megfogni a nagy esőzések idején lemosódó talajt

9. Mivel magyarázod?

4 pont

A térképen az óidei hegységeket látod feketével, pirossal pedig a nagy feketekőszén-medencéket. Magyarázd meg, hogy miért kísérik a kőszéntelepek a hegyvonulatokat!

.....

.....

.....

.....

.....

Elért összes pontszám: 40 /..... pont